

Prövning av vattenbruk

UNIVERSITY OF
GOTHENBURG

SWEMARC
SWEDISH MARICULTURE
RESEARCH CENTER

Jonas Kyrönviita

2023-03-28

Havs- och vattenmyndigheten

Tillstånd för vattenverksamhet

Tillstånd för miljöfarlig verksamhet

Strandskyddsdispens

Miljöbalken

Natura 2000-tillstånd eller annan förprovning av områdesskydd

Fiskodling

Livsmedelslagen

Registrering som livsmedelsproducent

Livsmedelsverket

Sjötrafikförordningen

Tillstånd för sjösäkerhetsanordning

**Transportstyrelsen/
Sjöfartsverket**

Jordbruksverket

Fiskelagen

Odlingstillstånd

Djurhälsoförordningen (EU)

Zoonoslagen

Epizootilagen

Anmälan för registrering eller godkännande av vattenbruksanläggning

Djurskyddslagen

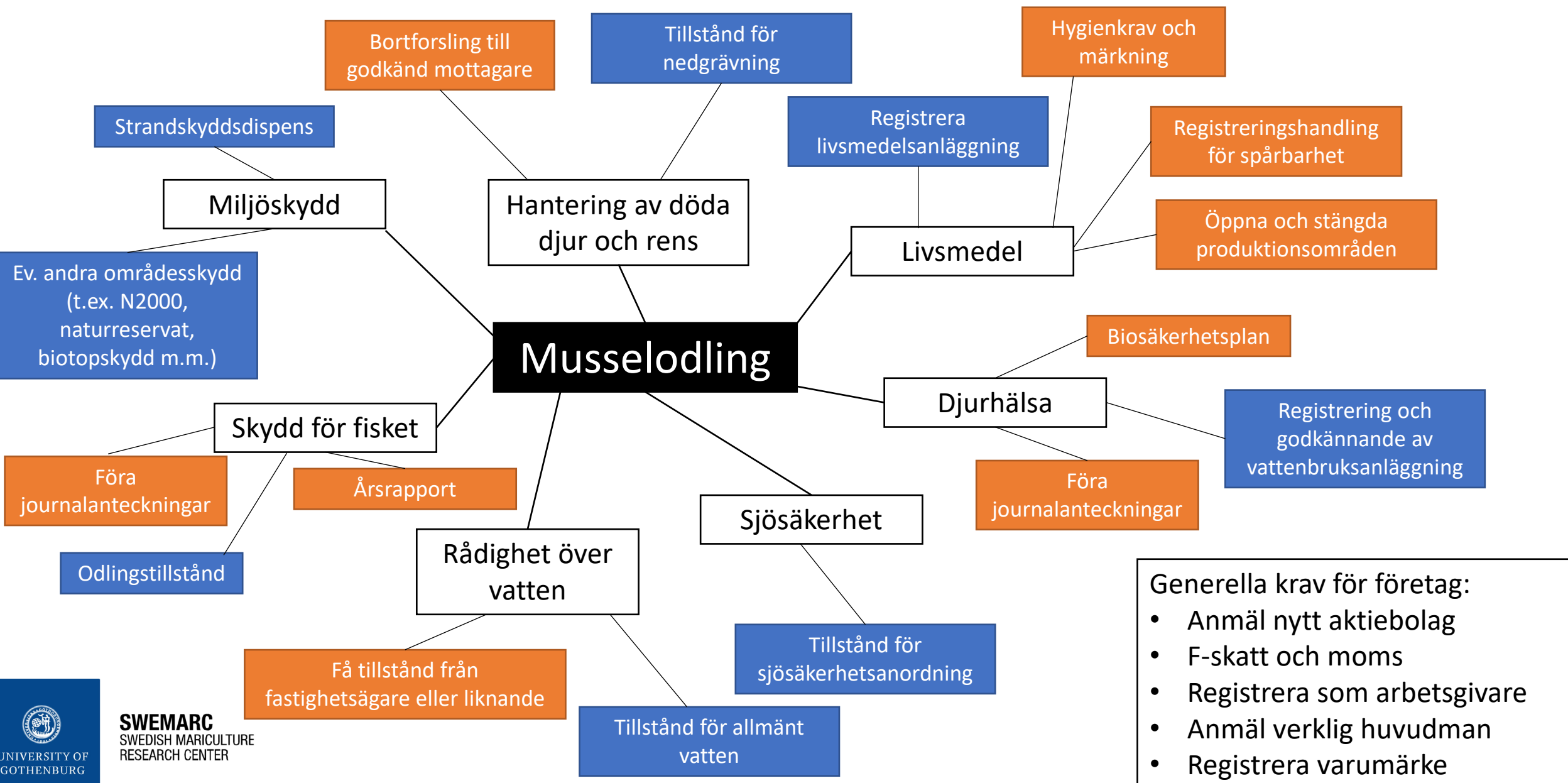
Förprovning av djurstall

Lag om foder och animaliska biprodukter

Anmälan för registrering av anläggning som hanterar animaliska biprodukter och därav framställda produkter

Anmäla anläggning som ansvarar för och som är verksam inom något steg av produktion, bearbetning, lagring, transport eller distribution av foder

Musselodling

- Generella krav för företag:**
- Anmäl nytt aktieföretag
 - F-skatt och moms
 - Registrera som arbetsgivare
 - Anmäl verklig huvudman
 - Registrera varumärke

Mål för det svenska vattenbruket

National Growth Objectives (2014-2020)

Production volume from 12 500 tonnes in 2013 to **25 000 tonnes** in 2020 (100% increase).

Produktion av matfisk, matkräfta och mussla efter Variabel och År

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Regnbåge	7 859	10 745	10 499	9 757	9 436	8 968	11 547	11 361	9 586	8 310	8 650
Röding	1 307	1 128	1 849	1 808	1 644	1 675	1 760	1 310	1 050
Ål	..	90	93	92	64	104	117	105	99	97	93
Övrig matfisk	..	7	6	..	8	5	28	57	70
Summa matfisk	9 260	11 970	12 447	11 663	11 152	10 752	13 451	12 834	11 108	9 602	9 864
Mussla	1 382	1 470	1 308	1 702	1 746	1 525	2 317	2 014	1 986	1 977	2 297
Kräfta	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0

Tillståndsplikt i miljöbalken

- Områdesskydd (7 kap. MB)
 - Strandskydd
 - Om annan tillståndsplikt är dispenskravet undantaget
 - Kravet på dispens därför främst aktuellt för musselodling
 - Andra områdesskydd (nationalpark, naturreservat, Natura 2000-område osv.)
- Miljöfarlig verksamhet (9 kap. MB)
 - Positivt reglerad tillståndsplikt (miljöprövningsförordningen)
 - Fiskodling:
 - Anmälningssplikt om 1,5 – 40 ton foder förbrukas per år
 - Tillståndsplikt om 40+ ton foder förbrukas per år
- Vattenverksamhet (11 kap. MB)
 - Negativt reglerad tillståndsplikt
 - Utförande av anläggningar för odling av fisk, musslor eller kräftdjur undantaget
 - Tillståndsplikten avser främst algodling men även vattentäkt
 - Anmälningssplikt:
 - Uppförande av anläggning i ett vattendrag som uppgår till högst 500 kvadratmeter
 - Uppförande av anläggning i ett annat vattenområde än vattendrag som uppgår till högst 500 kvadratmeter
- Tillsyn

Skydd av fisket

- Fiskelagen hör till lagstiftningen om areella näringar och behandlar, som rätten till fiske men även vården av fisket och fiskets bedrivande
- Det krävs ett s.k. odlingstillstånd för att sätta ut fisk eller flytta fisk från ett vattenområde till ett annat eller för att anlägga och driva en fiskodling
- Definitionen av "fisk" inbegriper vattenlevande blötdjur och vattenlevande kräftdjur
- Tillstånd får inte beviljas för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart
- Särskilda bestämmelser meddelas av Jordbruksverket, se 3 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa
- Sedan april 2021 prövas smittskyddet i en särskild prövning

Odlingstillstånd och miljöprövningar

Miljöstillstånd (9 kap. MB)
Odlingstillstånd (FiskeL)
Tillstånd för vattenverksamhet (11 kap. MB)
Strandskyddsdispens (7 kap. MB)
Andra områdesskydd (7 kap. MB)

← Fiskodling

← Fisk- och musselodling

← Algodling (obs! vattentäkt)

← Musselodling (alg och fisk om ej tillstånd)

← Alla om tillämpligt

Prövningen

- Vad provas?
 - Allmänna hänsynsregler
 - Särskilda hänsynsregler
 - Hushållningsbestämmelser
 - Miljökvalitetsnormer
- Hur provas?
 - Parallell tillämpning
 - Miljöbedömning
 - Specifik miljöbedömning (BMP), se miljöbedömningsförordningen
 - Liten miljökonsekvensbeskrivning
 - Kumulerad prövning (21 kap. 3 § MB)
- Vem prövar?
 - Mark- och miljödomstol
 - Länsstyrelsen
 - Kommunen

Ta fram underlag för samråd

Samråd

Samrådsredogörelse

Beslut om BMP

Ta fram ansökan och MKB

Skicka in ansökan och MKB

Tillståndsprövning av MPD

Beslut om tillstånd

Överklagande (MMD/MÖD)

1-2 år

4 år

6 år

Beslutet dröjer upp till sex månader även om det alltid är BMP för fiskodling.

Det saknas allmänna riktlinjer och råder osäkerhet kring flera frågor, främst om gränserna för utsläpp till luft/vatten/mark.

Saknas kompetens hos MPD om vattenbruksfrågor

Ca ett år per överklagandeinstans.

Ofta ett problem att ta fram ett tillräckligt bra underlag.

Få med närboende tidigt i processen för att åstadkomma en smidigare process.

Flera kompletteringsomgångar leder till stora fördröjningar i tillståndsprövningen.

Yttrande från myndigheter dröjer ofta till kungörelsen vilket fördröjer processen ytterligare.

Snabbare till beslut i MMD (2-3 år) än i MPD.

Kostnad: ca 3-5 miljoner kr

Prövningar enligt annan
lagstiftning

Djurhälsa

- ”Det är bättre att förebygga än att behandla”
- Bestämmelser i Djurhälsoförordningen/”djurhälsolagen” (AHL) (ikraft sedan april 2021) samt epizootilagen, zoonoslagen och (sub-)delegerade föreskrifter
- Skyldighet att registrera anläggningen
 - Överlämnande av uppgifter om bl.a. läge, typ av produktion och odlingsarter som krävs (art. 172).
 - Uppgifterna registrerat i det centrala vattenbruksregistret som tillhandahålls av Jordbruksverket som även har en skyldighet att regelbundet uppdatera registret.
- Krav på godkännande av vattenbruksanläggning
 - Omfattar bl.a. karantänanläggningar, anläggningar för vektorer och fartyg eller andra mobila lokaler där vattenbruksdjur hålls tillfälligt
 - Krävs att det finns en biosäkerhetsplan, deltagande i riskbaserad övervakning och särskilda krav på lokaler och utrustning
- Krav på samtliga anläggningar
 - Journalföring om bl.a. förflyttningar inom och mellan anläggningar, dödlighet, övervakning, testresultat, djurhälsointyg samt en läkemedelsjournal
 - Tillförsäkring av spårbarheten
- Särskilda krav vid förflyttning
 - Inom EU
 - Import från tredjeland

Djurskydd

- Den gällande djurskyddslagen (2018:1192) (DsL) trädde ikraft den 1 april 2019 och ersatte då tidigare lagstiftning på området.
- Lagen syftar till att *säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djur.*
- Allmänna hänsynsregler
 - God djurmiljö och naturligt beteende (stark motiverade för och utan beteendestörningar)
 - Kompetenskrav
 - Tillräcklig tillsyn
- Förprovning av djurstall (35 ton fisk eller mer)
- Särskilda föreskrifter i Statens jordbruksverks föreskrifter om odling av fisk (SJVFS 2019:6)

Livsmedel

- Lagstiftningen syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och för konsumenternas intressen ifråga om livsmedel. Gäller hela livsmedelskedjan ”från ax till limpa”.
- Allmänna principer
 - Riskbedömning, riskhantering och riskkommunikation
 - Försiktighetsprincipen
- Livsmedelsanläggningar ska registreras eller godkännas avseende livsmedelshygien
- Livsmedelsanläggningar som endast utför primärproduktion behöver endast registreras

Animaliska biprodukter

- Särskilda bestämmelser kring vad man får göra med slam och kadaver
- Den eller de driftsansvariga ska anmäla en verksamhet som kräver registrering vid bl.a. framställning, hantering, lagring och bortskaffande av animaliska biprodukter eller kräver godkännande vid exempelvis förbränning eller lagring av sådana

Något om den pågående utredningen

- En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk
 - föreslå en ny sammanhållen fiskelag med tillhörande förordning som innehåller de bestämmelser som bedöms nödvändiga och lämpliga,
 - analysera vilka kompletterande bestämmelser som behövs i fiskelagstiftningen med anledning av de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll,
 - föreslå förenklade förutsättningar för att bedriva vattenbruk, och
 - ta ställning till om det är ändamålsenligt att samla de bestämmelser som reglerar vattenbruket i en ny lag med tillhörande förordning.
- Uppdraget att föreslå förenklade förutsättningar att bedriva vattenbruk ska redovisas **senast den 1 juli 2023**.
- Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 29 november 2024.